

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok V.

WARSZAWA, DNIA 15 KWIETNIA 1928 R.

Nr. 7.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 57	Wykazy unieważnionych akcji Banku Polskiego	str. 61
Wnoszenie pobranych opłat stemplowych do kasy skarbo- wej w oznaczonych terminach	" 57	Długi Państwa	" 61
Stosowanie kursu przy wykupie nabytych a nieopłaconych czeków	" 57	Sprostowanie	" 62
Uzupełnienie „Spisu formularzy”	" 58	Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej	" 62
Prawidłowe przeprowadzanie w załącznikach dokumentów inkasowych częściowo zapłaconych	" 60	Położenie gospodarcze Polski w marcu 1928 r. na podstawie sprawozdań Oddziałów	" 62

Ruch służbowy.

Zmarli.

Seweryn Świątkowski i Anastazy Stawiski z Oddziału Głównego w Warszawie.

Wnoszenie pobranych opłat stemplowych do kasy skarbowej w oznaczonych terminach.

(Dział I Spisu Okólników).

W myśl § 43, ustęp 4, rozporządzenia Ministra Skarbu z 20 listopada 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 123, poz. 713) podatnik, prowadzący rejestr, winien wpisać do rejestru opłaty stemplowe wnieść do kasy skarbowej, a mianowicie: za pierwszą połowę miesiąca — do dnia 22 bieżącego miesiąca, a za drugą połowę — do dnia 7 miesiąca następnego. O obowiązku przestrzegania terminów wpłat zawiadomiono Oddziały listem okrężnym Nr. 3 z 5 stycznia 1927 r. Ponieważ władze skarbowe kontrolują bardzo uważnie, czy wpłaty dokonywane są we właściwym czasie i, w razie spóźnienia, nakładają wysokie kary pieniężne (w jednym z Oddziałów 20.000 złotych), przypomina się powyższe postanowienie, celem uchronienia Banku przed niepożądanymi dotkliwymi następstwami.

Zaznacza się przytem, że — jakkolwiek rozporządzenie wskazuje najpóźniejsze terminy wnoszenia opłat — Oddziały winny wpłacać pobrane kwoty jak najrychlej, nie czekając ostatniego dnia.

Stosowanie kursu przy wykupie nabytych a nieopłaconych czeków.

(Dział XII Spisu Okólników).

Wobec wątpliwości, nasuwających się niektórym Oddziałom, wyjaśnia się, że przy wykupowaniu w złotych nietylko zdyskontowanych dewiz, lecz również i skupionych a nieopłaconych czeków, należy stosować w myśl punktu B Okólnika Nr. 25 z 22 marca 1928 r. najwyższy kurs transakcyjny dnia wykupienia dewizy, podwyższony o 2‰, bez doliczania prowizji. Ta sama zasada obowiązuje tak w wypadku zwrotu klientowi dewizy na jego żądanie, jak również w razie zwrotu z powodu błędu formalnego.

Nadto zaznacza się, że — o ile klient na wykupno nieopłaconej dewizy wpłaca walutę obcą gotówką — Oddziały winny pobierać 1/4‰ tytułem różnicy pomiędzy wypłatą a gotówką.

UZUPEŁNIENIE „SPISU FORMULARZY”.

a) Nowe formularze.

Nr. form.	NAZWA FORMULARZA	Termin przecho- wywania		Używany przez	Rodzaj formu- larza	Przeciętna ilość form. potrzebna w Oddziale		U w a g a	Dział skorowidza
		mie- sięcy	lat			dzien- nie	mie- sięcz- nie		
681.	Zestawienie weksli zapro- testowanych wraz z nale- żytościami do obciążenia rachunków żyrowych		1	Oddziały i Wydział Weks- lowy Oddziału Głównego	kartka			W miarę potrzeby	I. 5
682.	Blankiet listowy Polskiej Kasy Rządowej w Gdańsku	—	—	Polska Kasa Rządowa w Gdańsku	"			W miarę potrzeby	I. 21
683.	Zapotrzebowanie do archi- wum na wydanie akt	—	—	Archiwum Oddziału Głównego	"			W miarę potrzeby	I. 21
684.	Kontrola wyniku inkasa do- kumentów inkasowych		1	Oddziały i Wydział Weks- lowy Oddziału Głównego	książka			W miarę potrzeby	I. 5
685.	List w sprawie przekaza- nia walut zagranicę		kopja 10	Oddziały i Wydział Walu- towy Oddziału Głównego	kartka			W miarę potrzeby	I. 19
686.	List do Państwowych Zak- ładów Graficznych, przy którym przesyła się fal- syfikaty biletów banko- wych	—	—	Oddziały	"			W miarę potrzeby	I. 2
687.	Zestawienie srebra nieobie- gowego		10	Centralna Księgowość	"			W miarę potrzeby	II.
688.	Zbiornik skupu i sprzedaży walut, srebra i złota		5	" "	"			W miarę potrzeby	II.
689.	Arkusze przejściowego No- stra		10	" "	"			W miarę potrzeby	II.
690.	Aktywa. Waluty, dewizy i banki zagraniczne		10	" "	"		3		II.
691.	List reklamacyjny Central- nej Księgowości do Od- działów w sprawie różnic, stwierdzonych w stanie portfelu weksli	—	—	" "	"			W miarę potrzeby	II.
692.	Arkusze kontroli wypłaconej emerytury poszczególnym emerytom	bez term.		Centralna Księgowość i Od- działy	karton			1 na 8 lat	I. 11. II.
693.	Załącznik do raportu kaso- wego na przyjęte i wyda- ne depozyty		3	Oddziały i Wydział Depo- zytowy Oddziału Głównego	kartka			W miarę potrzeby	I. 3

b) Unieważnione formularze.

163.	Wykaz banknotów zagra- nicznych		3	Wydział Walutowy Od- działu Głównego	kartka				I. 19
291.	Książka kontroli weksli za- protestowanych miejsco- wych i zamiejscowych		3	Wydział Wekslowy Od- działu Głównego	książka				I. 5

b) Unieważnione formularze (ciąg dalszy).

Nr. form.	NAZWA FORMULARZA	Termin przecho- wywania		Używany przez	Rodzaj formu- larza	Przeciętna ilość form. potrzebna w Oddziale		U w a g a	Dział skorowidza
		mie- sięcy	lat			dzien- nie	mie- sięcz- nie		
301.	Zlecenie Wydziałów Oddzia- łu Głównego do Wydziału Przekazów Zagranicznych zakredytowania, względ- nie obciążenia rachunku „Loro“		10	Wydziały Oddziału Głównego oraz większe Oddziały	blok			1 kwartalnie	I. 4
305.	Załącznik do rachunku „Ku- pony płatne“		3	Oddziały i Wydział Papier- rów Wartościowych Oddziału Głównego	kartka			W miarę potrzeby	I. 9
322.	Księga zastrzeżeń	bez term.		Oddziały i Wydziały Od- działu Głównego	książka			1 na kilka lat	I. 21
332.	Księga główna wpływów na Skarb Narodowy		10	Wydział Pożyczek Oddziału Głównego (Dział Skar- bu Narodowego)	„				I. 19
336.	Zbiornik stanu portfetu do- wodów inkasowych		5	Centralna Księgowość	arkusz				II.
422.	Załącznik do raportu kaso- wego na skupione i sprze- dane obligacje 5% prem. poż. dol. ser. II.		3	Oddziały i Wydział Papier- rów Wartościowych Oddziału Głównego	kartka	1			I. 21
426 (I.)	Zobowiązanie eksportera do oddania waluty eksporto- wej		3	Oddziały i Wydział Walu- towy Oddziału Głównego oraz banki pry- watne	„			W miarę potrzeby	I. 19
426 (II.)	Zobowiązanie eksportera do oddania waluty eksporto- wej za towary wymienio- ne w rozporządzeniu Mi- nistra Skarbu z dnia 22 września 1924 r.		3	Oddziały i Wydział Walu- towy Oddziału Głównego	kartka			W miarę potrzeby	I. 19
426 (III.)	Zobowiązanie eksportera do oddania waluty eksporto- wej za wywożone towary z Górnego Śląska		3	Oddziały górnośląskie	„			W miarę potrzeby	I. 19
427 (I.)	Zaświadczenia walutowe na wywóz towarów zagranicę		3	Oddziały i Wydział Walu- towy Oddziału Głównego oraz banki pry- watne	karton podwójny A i B			W miarę potrzeby	I. 19
427 (II.)	Zaświadczenie walutowe na wywóz towarów zagranicę, wymienionych w roz- porządzeniu Min. Skar. z dn. 22 września 1924 r.		3	Oddziały i Wydział Walu- towy Oddziału Głównego	karton podwójny A i B (różowy)			W miarę potrzeby	I. 19
427 (III.)	Zaświadczenie walutowe na wywóz towarów z Górnego Śląska		3	Oddziały górnośląskie	zeszyt (zielony)			W miarę potrzeby	I. 19
429.	Protokół waluty eksporto- wej		3	Oddziały i Wydział Walu- towy Oddziału Głównego oraz banki pry- watne	zeszyt			2 egzemplarze półrocznie	I. 19
435.	Zawiadomienie Oddziału o wpływie waluty eksportowej		3	Wydział Walutowy Od- działu Głównego	kartka				I. 19

b) Unieważnione formularze (ciąg dalszy).

Nr. form.	NAZWA FORMULARZY	Termin przecho- wywania		Używany przez	Rodzaj formu- larza	Przeciętna ilość form. potrzebna w Oddziale		U w a g a	Dział skorowidza
		mie- sięcy	lat			dzien- nie	mie- sięcz- nie		
439.	Ramowe zaświadczenie wa- lutowe dla eksportu prze- tworów ropy naftowej		3	Oddziały i Wydział Walu- towy Oddziału Główn- nego oraz banki pry- watne	kartka			W miarę potrzeby	I. 19
450.	List Oddziału do eksporte- ra z upomnieniem doko- nania terminowej wpłaty waluty eksportowej	—	—	Oddziały i Wydział Walu- towy Oddziału Główn- nego	"			W miarę potrzeby	I. 19
452.	Kwit emerytalny dla b. pra- cowników Banku Polskie- go		10	Oddziały i Wydziały	"			W miarę potrzeby	I. 11
532.	Kartka wpłaty na rachunki oprocentowane pracowni- ków Banku Polskiego		10	Oddziały i Wydział Żyro- wo-Przekazowy Od- działu Głównego	"			W miarę potrzeby	I. 20
615.	Kontrola wpływu waluty eksportowej		5	Oddziały i Wydział Walu- towy Oddziału Główn- nego	"			W miarę potrzeby	I. 19
616.	Kontrola zaświadczeń walu- towych		5	" "	"			W miarę potrzeby	I. 19
617.	Arkusze kontowe eksporte- rów		1	" "	karton			W miarę potrzeby	I. 19
618.	Pokwitowanie odbioru blan- kietów zaświadczeń walu- towych przez eksportera		3	" "	kartka			W miarę potrzeby	I. 19
620.	Książka kontroli lokaty fun- duszu emerytalnego		10	Wydział Depozytowy Od- działu Głównego	książka				I. 3
621.	Książka kontroli lokaty fun- duszu zapasowego		10	" "	"				I. 3

**Prawidłowe przeprowadzanie w załącznikach dokumentów inkasowych
częściowo zapłaconych.**

(Dział IX Spisu Okólników).

Najczęściej powtarzającym się błędem przy wypełnianiu załączników inkasowych (form. Nr. 56 i 57) w razie zainkasowania części sumy dokumentu jest podawanie ilości sztuk przy niewłaściwej sumie, co powoduje reklamacje. Wobec tego przypomina się postanowienie instrukcji, dołączonej do Okólnika Nr. 289 z 9 września 1920 r., że — jeśli zainkasowana została tylko część kwoty dokumentu — wówczas w załączniku II (form. Nr. 57) wpisuje się tylko numer listy i kwotę wypłaconą, nie uwzględniając przy niej zupełnie sztuki odnośnego dokumentu, co zaznacza się w rubryce „Sztuk” poziomą kreską. Natomiast w załączniku I (form. Nr. 56) wymienia się numer listy, resztę niezainkasowanej kwoty oraz jedną sztukę w kolumnie „Sztuk”. Ponadto w obu załącznikach winna być uczyniona przy odnośnej pozycji wzmianka, wyjaśniająca częściowy wpływ, względnie zwrot dokumentu ze zmniejszoną kwotą.

Gdyby wpłata sumy dokumentu uskuteczniata była częściami (np. część w dniu płatności, reszta zaś u notariusza, lub po zaprotestowaniu), należy w załączniku II (form. Nr. 57) wykazać sztukę dopiero przy uiszczeniu reszty.

Rozumie się samo przez się, że — o ile na jednej liście inkasowej zestawiono kilka dokumentów — można ją odesłać dopiero po załatwieniu wszystkich dokumentów, przyczem w razie częściowej opłaty jednego z nich, podaje się w załączniku II zmniejszoną ilość sztuk o taki właśnie dokument.

Wykazy unieważnionych akcji Banku Polskiego.

(Dział I Spisu Okólników).

W Wiadomościach Banku Polskiego zamieszczane są ogłoszenia o unieważnionych akcjach Banku Polskiego, a oprócz tego Wydział Prawny sporządza co pewien czas i rozsyła Oddziałom wykazy wszystkich akcji unieważnionych. O ileby dostarczona ilość wykazów tych okazała się niedostateczna, mogą Oddziały zwracać się z zapotrzebowaniem do wymienionego Wydziału.

Długi Państwa.

	Waluta	Suma	Stan 31. XII. 1927. w tys. złotych
Ogółem			4,156.164
I. Długi wewnętrzne			293.900
a) <i>Skonsolidowane</i>			<i>252.657</i>
5% pożyczka konwersyjna z 1924 r.	złote	127,937.150	127.937
10% pożyczka kolejowa z 1924 r.	fr. zł.	38,532.370	66.277
5% pożyczka premjowa z 1926 r.	dolary	5,000.000	44.400
5% konwersyjna pożyczka kolejowa z 1926 r.	złote		8.133
Pozostałość pożyczek do spłacenia			5.911
b) <i>Bieżące</i>			<i>41.243</i>
4 i 5% bilety skarbowe	marki polskie		2
6% złote bony skarbowe i podatkowe	fr. złote	358.185	189
6, 7 i 8% bilety skarbowe serji I-IX	złote	16,051.420	16.052
Dług w Banku Polskim			25.000
II. Długi zagraniczne			3,537.078
a) <i>Pożyczki emisyjne</i>			<i>1,260.916</i>
6% pożyczka dolarowa 1920 r.	dolary	19,574.500	174.213
7% „ włoska	liry	368,647.000	173.743
8% „ dolarowa	dolary	30,800.000	274.120
7% „ stabilizacyjna	dolary	62,000.000	551.800
7% „ stabilizacyjna	funtyszterlingi	2,000.000	87.040
b) <i>Zadłużenie wobec rządów państw</i>			<i>2,257.398</i>
Danji	korony	414.950	992
Francji	franki	1,073,417.493	376.823
Holandji	florenty	7,907.633	28.507
Norwegji	korony	19,608.800	46.604
Stanów Zjednoczonych	dolary	174,060.000	1,549.134
Szwajcarji	franki	86.850	150
Szwecji	korony	6,347.491	15.287
Wielkiej Brytanji	funtyszterlingi	4,725.931	205.673
Włoch.	liry	72,625.000	34.228
c) <i>Zadłużenie wobec instytucji prywatnych.</i>			<i>18.764</i>
Francja	franki	3,000.000	1.053
Stany Zjednoczone	dolary	1,990.000	17.711
III. Długi polikwidacyjne			325.186
4% renta złota austriacka	florenty	66,618.799	286.500
4½% austriackie bony skarbowe 1914.	korony zł.	21,141.047	38.185
4½% węgierska renta amortyzacyjna 1914	„ „	277.615	501

Źródło: Wiadomości Statystyczne z 20. III. 1928 r.

Sprostowanie.

W artykule „Rozwój stosunków walutowych w Anglii” w Nr. 6 Wiadomości Banku Polskiego, w tablicach na str. 53 i 55, zamiast „Inne banki z prawem emisji”, powinno być: środki płatnicze, wypuszczane przez banki prywatne, jak чеки kasowe, „certified checks” i t. p., nieposiadające wprawdzie przywileju prawnego zwalniania z zobowiązań, lecz przyczyniające się pośrednio do wzrostu obiegu.

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które zgodnie z Okólnikiem Nr. 38 z 11 maja 1925 r. należy zanotować w „Wiadomościach Banku Polskiego” Nr. 6 z 31 marca 1928 r., str. 52:

Łotwa	z 7%	na 6%	od dn. 1.IV. 1928 r.
Włochy	z 6 $\frac{1}{2}$ %	na 6%	od dn. 2.IV. 1928 r.

Polożenie gospodarcze Polski w marcu 1928 r.

na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Rynek pieniężny. Okres wiosenny wywołał duże zapotrzebowanie gotówki, które szczególnie uwidatniło się w okręgach rolniczych. Zwiększające się na wiosnę wydatki w gospodarstwach rolnych, spowodowane zakupem inwentarza, nasion i nawozów sztucznych, wpłynęły na wolniejszy dopływ wkładów do instytucji kredytowych. Poczęto nawet w niektórych okręgach wycofywać dotychczasowe lokaty z banków, celem wypożyczenia ich rolnikom na wyższy procent.

Portfel wekslowy Banku Polskiego zwiększył się w marcu o 26.575 tys. zł., w stosunku do ogólnej sumy 495.791 tys. zł. w dniu 31 marca, a pożyczki zabezpieczone papierami o 2.681 tys. zł. Tak poważny wzrost portfelu wekslowego należy tłumaczyć przyznaniem nowych kredytów i rozszerzeniem dotychczasowych, co się spotkało z dużym zadowoleniem świata gospodarczego. Pomimo to jednak w niektórych Oddziałach Banku Polskiego suma kredytów wykorzystanych przekroczyła wydatnie granice kredytów przyznanych, dzięki zwiększonemu skupowi solidnych weksli z podaży pierwszorzędných firm.

W większym stopniu aniżeli poprzedniego miesiąca zostały wykorzystane kredyty bankowe. Jedynie tylko banki państwowe powstrzymują się od przeprowadzania dyskonta w Banku Polskim, co potwierdza fakt dobrego stanu finansów państwowych i komunalnych.

Drobne kredyty, przyznawane samodzielnie przez Oddziały, zaczynają wywierać bardzo dodatnie skutki. Są one niezmiernie pożyteczne, zwłaszcza w okręgach, cierpiących na brak banków prywatnych. Poważni reflektanci, do których dotarła wieść o tych kredytach, zgłaszają się z prośbą o udzielenie ich na konwersję lichwiarskich zobowiązań.

Dzięki tej polityce kredytowej Banku Polskiego nastąpiło dalsze złagodzenie głodu pieniężnego na rynku. Odsetek weksli protestowanych w Banku Polskim zmniejszył się w marcu do 2,27%.

Zapas walut, dewiz i należności zagranicznych Banku Polskiego, zaliczonych do pokrycia, zwiększył się w marcu o 13.203 tys. Od czasu zniesienia przepisów dewizowych, skup walut w Oddziałach Banku Polskiego napotyka na duże trudności. Celem uzyskania waluty na wypłatę wkładów dolarowych, banki prywatne skupują każdą ilość walut, płacąc nieco wyższe kursy. Poważnym źródłem dopływu walut jest emigracja. W okresie przedsięwziętym wychodzący zaopatrywali obficie swe rodziny w zasiłki pieniężne, dzięki czemu Oddziały Banku Polskiego miały możność zakupu większej ilości drobnych czeków, opiewających przeważnie na dolary i marki niemieckie.

Zakupione dewizy pochodzą z obrotów gospodarczych i stanowią materiał dobry. W niektórych Oddziałach (Kraków) klienci ofiarowują do skupu weksle, wystawione w walucie zagranicznej, akceptowane i żyrowane przez firmy krajowe i domicylowane tylko zagranicą. Weksli takich, służących tylko za środek do uzyskania tańszego kredytu, Oddziały nie przyjmują.

Znaczenie pożyczki stabilizacyjnej, jako operacji kluczowej dla szeregu innych pożyczek, zaczyna się stopniowo uwidatniać. Po zaciągnięciu długoterminowej pożyczki zagranicznej w kwocie 10 milj. dolarów przez m. st. Warszawę i pomyślnych staraniach o pożyczkę dla miasta Poznania w kwocie 500.000 funtów szterlingów, obecnie ubiegają się o pożyczki zagraniczne miasta: Łódź, Bydgoszcz, Białystok oraz instytucje samorządowe na Podhalu.

Instytucje bankowe. Ogłoszenie ustawy bankowej zamyka okres sanacji banków. Rok ubiegły był pierwszym od czasów inflacji, który posiadaczom akcji bankowych przyniósł dywidendę, dorównyującą oprocentowaniu wkładów. Koniec roku bieżącego jest ostatnim terminem, w którym kapitały zakładowe muszą być doprowadzone do odpowiedniej wysokości — wypłacenie zatem większej dywidendy zachęci akcjonariuszów do zakupu nowych akcji.

Ogólny prąd powrotu do stosunków przedwojennych porwał za sobą komunalne instytucje finansowe. Dzięki gwarancjom samorządów zdobywają sobie kasy komunalne powszechne zaufanie. Na terenie Warszawy prowadzi ożywioną działalność Kasa Oszczędnościowa m. st. Warszawy, która przyjmuje wkłady oszczędnościowe, udziela pożyczek na otwarty kredyt, zabezpieczony papierami procentowymi i towarami oraz udziela krótkoterminowych pożyczek hipotecznych. Dnia 1 stycznia r. b. suma wkładów na wszelkiego rodzaju rachunkach wynosiła 18.275.000 zł., a suma pożyczek 9.981.000 zł. Celem wydatniejszej działalności kasy, opracowano nowy statut, który przewiduje operacje wekslowe dla przemysłu i drobnego handlu

Dzięki znacznemu rozszerzeniu czynności w dziale oszczędnościowym, uruchomia Bank m. Poznania w dniach najbliższych t. zw. wpłatnię w gmachu Magistratu. W latach przedwojennych wpłatnia tego rodzaju cieszyła się wielkim powodzeniem. Pod względem przyrostu wkładów na czoło instytucji finansowych w Katowicach wysuwa się Miejska Kasa Oszczędności. Instytucja ta zdobywa sobie coraz więcej zaufania, rozszerza zakres swych operacji i obecnie przechodzi do udzielania kredytu długoterminowego na budowę i remont nieruchomości.

Rolnictwo. Stan ozimin nie jest dotychczas należyście wyjaśniony. Szkody, wyrządzone przez silne mrozy w marcu, mogą być jeszcze powetowane przy sprzyjającej pogodzie w kwietniu. Obecnie można stwierdzić, że najwięcej ucierpiały żyta, zasiane później, oraz rzepaki i koniczyzny, które w 60% wyginęły. Obfite zastosowanie saletry mogłoby spowodować rozkrzewienie się roślin i zastąpić wymarzniete żdźbła, jednak ten środek nie będzie zapewne należyście wykorzystany wobec mało praktykowanego dotychczas w rolnictwie i nieumiejętnego używania nawozów sztucznych. Rolnicy pragną powetować przypuszczalne straty w oziminach przez zwiększenie zasiewów zbóż jarych.

Intensywne zapotrzebowanie zbóż siewnych i na przemiał spowodowało wzrost cen w całym kraju. Miejscowości, w których zapasy zbóż wyczerpały się całkowicie, musiały je sprowadzać po wysokich cenach zarówno na spożycie jak i na siew. Zwyczajka dotyczyła zbóż, pasz treściwych (otrąb), oraz wszelkich nasion traw pastewnych i roślin motylkowatych.

Zwyczajka cen zboża a następnie i chleba w ubiegłym miesiącu była przedmiotem wielu rozważań i została dostatecznie i fachowo wyjaśniona. Przypisana jest ona następującym przyczynom:

1) Oszacowanie zbiorów tegorocznych nie odpowiada rzeczywistości: zapasy żyta w kraju są niższe aniżeli ustalają obliczenia statystyczne.

2) Opóźnienie żniw, wskutek długiej zimy, spowoduje przedłużenie roku aprowizacyjnego i zmniejszenie przez to nadwyżek zboża, przeznaczonych przez rolników na sprzedaż.

3) Niepomyślny stan zasiewów wywołuje obawę o przyszłe zbiory i zmusza rolników do tworzenia rezerw na rok przyszły.

4) Wzrost cen zboża w kraju spowodowała również w dużym stopniu zwyczajka cen żyta na rynkach zagranicznych.

Młynarstwo. Mała podaż i silna zwyczajka cen żyta krajowego doprowadziły do tego, że w drugiej połowie marca młyny wielkopolskie zaczęły sprowadzać żyto niemieckie, które kalkulowało się o 1 zł. taniej. W stosunku do lutego młyny musiały ograniczyć produkcję z powodu braku zboża. Zapasy żyta zmalały i wystarczały zaledwie na produkcję 2—3 dni. Cała produkcja mąki była niezwłocznie wyprzedawana w obawie wahań cen.

W młynach małopolskich popyt na mąkę pszenną i żytnią był wyjątkowo wielki. Podaż zbóż była dostateczna. Nowocześnie urządzone młyny, których produkcja opiera się na wszechstronnem zastosowaniu siły mechanicznej, mają zapewnioną pracę, dzięki dokładności wymiału, pierwszorzędnej jakości produktu i stosunkowo małym kosztom. Małe zakłady natomiast znajdują się w ciężkim położeniu, które wynika z trudności konkurencji i zupełnego braku środków obrotowych.

Przetwory ziemniaczane. Przyczyną zastoju w fabrykach wielkopolskich jest drożyzna surowca, spowodowana dużym skupieniem zakładów przetworów ziemniaczanych. Zaofiarowanie ziemniaków z Małopolski wschodniej w marcu po cenach 46—48 groszy za kiloprocent skrobi w kwintalu nie wytrzymało kalkulacji. Dopiero z chwilą otwierania kopców ceny ziemniaków spadły na 42 gr. za kiloprocent

skrobi. W połowie miesiąca tendencja zwyżkowa na zboże i mąkę poprawiła cenę mąki ziemniaczanej i jednocześnie spowodowała silny popyt na nią. Zakontraktowanie przez Niemcy większych partij krochmalu w Holandji ustaliło mocną tendencję na przetwory ziemniaczane. Celem rozszerzenia zbytu mąki ziemniaczanej, coraz bardziej propagowana jest u nas myśl dodawania jej w 3—5% do mąki pszennej. Zapotrzebowanie syropu i glukozy było naogół małe. Większy popyt istniał na płatki ziemniaczane; wobec braku poważniejszych zapasów ceny uległy znacznej zwyżce, szczególnie na rynku szwajcarskim, który jest największym odbiorcą naszych płatków.

Przemysł węglowy. Wskutek trwającego prawie przez cały miesiąc zimna, załadowanie węgla na potrzeby rynku wewnętrznego zwiększyło się. Wywóz zagranicę, pomimo wielu trudności, był nawet nieco większy, aniżeli w ubiegłym miesiącu. Zapotrzebowanie Austrii dotyczyło głównie węgla kostkowego i z wielkimi trudnościami można je było zaspokoić. Bieżące rokowania polsko-austriackie, spowodowane waloryzacją ceł, przypuszczalnie nie doprowadzą do zmniejszenia wywozu węgla na ten największy rynek. Wskutek waloryzacji ceł i toczących się obecnie układów, Czechosłowacja ograniczyła dowóz węgla polskiego z 60 tysięcy ton do 30 tysięcy ton. Zbyt węgla na rynkach północnych utrzymał się na dotychczasowym poziomie pomimo silnej i zdecydowanej konkurencji angielskiej.

Przemysł naftowy. Począwszy od grudnia r. ub. istnieje stała poprawa w kopalnictwie naftowym, którą należy przypisać wydatniejszym dowierceniom. W ostatnich tygodniach dał się zauważyć większy ruch wiertniczy w okręgach: gorlickim, jasielskim i krośnieńskim.

Cena ropy spadła w dalszym ciągu nieznacznie do \$ 200 za cysternę 10 tonnową. Spadek ten przypisuje się kartelowi rafinerów, który może dyktować ceny niezorganizowanym producentom ropy. Konjunktura w kraju dla benzyny i olejów automobilowych poprawiła się, natomiast dla nafty i parafiny jest słaba.

Rafinerje, należące do kartelu, czynne są bez przerwy, chociaż pracują rzekomo bez zysku, pozostałe natomiast wykazują zyski przy skromnych kosztach handlowych i ostrożnej kalkulacji. Czynność rafinerji kontroluje Rząd za pomocą sił fachowych, zamykając lub odbierając koncesje przedsiębiorstw źle zarządzonym lub unieruchomionym.

Przemysł żelazny. Stan zamówień, produkcji i zbytu w marcu świadczy o dalszym, pomyślnym rozwoju przemysłu hutniczego. Spadek zamówień rządowych został wyrównany przez zgłoszenia prywatne — w rezultacie zaś obroty za 1 kwartał r. b. były korzystniejsze, aniżeli w najlepszym dotychczas pierwszym kwartale 1927 r. Handel hurtowy i przemysł przetwórczy przygotowują od kilku tygodni towar dla przemysłu budowlanego. Zamierzenia inwestycyjne rządu i instytucji komunalnych utwierdzają w przekonaniu, że tegoroczny ruch budowlany przyczyni się do pomyślnego rozwoju przemysłu żelaznego. Ceny na rynku wewnętrznym utrzymały się na stałym poziomie. Transakcje z zagranicą pozostawały w wysokościach z poprzedniego miesiąca.

Fabryki maszyn i narzędzi rolniczych — wyprzedały całkowicie produkcję, przeznaczoną na sezon wiosenny. Fabryki w Płocku powiększają zatem śpiesznie personel roboczy, przez zakontraktowanie majstrów z innych okolic, a fabryki w Poznaniu przyjmują spóźnione zamówienia jedynie tylko z zastrzeżeniem. Największym popytem cieszyły się w miesiącu sprawozdawczym pługi. Kultywatory, opelacze i brony nabywane były w ilościach nienotowanych od szeregu lat. Zgłoszenia na siewniki rzędowe przekroczyły również dotychczasowe rozmiary.

Zamówienia na młocarnie, kieraty, siewkarnie, wialnie i t. p. od firm rolniczo-handlowych i osób prywatnych zapewniają ciągłość pracy w przemyśle maszyn rolniczych w Lublinie na szereg miesięcy. Regulacja zamówień następuje w wekslach od 6 — 9 miesięcy. Pomimo podwyżki cła na maszyny rolnicze o 30% zamierzają fabryki lubelskie sprzedawać swe wyroby na dawnych warunkach. Większe trudności powoduje jedynie drożyzna surowca a zwłaszcza drzewa, wobec której trwała stabilizacja cen w przemyśle maszyn rolniczych uzależniona jest od większego i dostępnego kredytu. W związku z uruchomieniem kredytów na poprawę dróg szosowych, fabryki, wyrabiające maszyny drogowe, otrzymały większe zamówienia na walce od sejmików powiatowych i instytucji komunalnych.

Przemysł włókienniczy. Wskutek chłódów, panujących w marcu, zmniejszył się popyt na towary letnie. Stan ten pogorszył i tak już ciężkie położenie wytwórców, którzy musieli obniżyć ceny. Najwięcej trosk sprawiają oferowane warunki zapłaty. Za pobrane towary w styczniu i lutym terminy zapłaty sięgają do października. Wytwórcy, nie mogąc zdyskontować ofiarowanych rymes, poszukują na pokrycie swych zobowiązań kredytu jakiegokolwiek i opłacają niewspółmierne odsetki. Jeśli

handel nie ożywi się a zapasy u hurtowników i fabrykantów nie zostaną rozprzedane, to należy się liczyć z poważnym kryzysem w przemyśle włókienniczym. Większa część fabryk bielskich poczęła już wytwarzać materiały zimowe. Zamówienia zagraniczne zostały przeważnie załatwione. Zdaniem wytwórców eksport znacznie się skurczy, wskutek wyższości cen na towary, postępującej za wyższą surowców. Rynek krajowy posiada duże zapasy materiałów zimowych z zeszłorocznego sezonu, obecne przeto zamówienia będą skromne. W przemyśle łódzkim tegoroczny sezon wiosenny, na którego ożywienie liczone najpóźniej w połowie marca, zawiódł zupełnie. W branży bawełnianej magazyny fabryczne są wypełnione towarami wskutek nadprodukcji. Nadmierna podaż przekracza niktę zapotrzebowanie handlu hurtowego i detalicznego. W przemyśle wełnianym największy popyt był na średnie gatunki materiałów czesankowych a zwłaszcza na wyroby paltotowe. W porównaniu z sezonem zeszłorocznym obroty były mniejsze. Pomimo niekorzystnej sytuacji fabryki pracowały w pełni. W ostatnich 2 tygodniach marca pracowano zamiast 4 — 6 dni w tygodniu, celem przysporzenia robotnikom zarobku na nadchodzące święta.

Przemysł drzewny. Brak zainteresowania drzewem ze strony największych importerów europejskich odbił się na wywozie drzewa z Polski. Ożywiony popyt ze strony Niemiec na drzewo nieobrobione, bezpośrednio po zawarciu umowy drzewnej z Polską, obecnie ustał. Kontyngent drzewa tartego, wynoszący 1,250 tys. m³ rocznie, względnie około 104 tys. m³ miesięcznie, nie został wykorzystany. W grudniu 1927 r. wywóz materiałów tartych do Niemiec wynosił 85,300 m³, w styczniu r. b. — 77,900 m³, a w lutym i marcu z pewnością nie osiągnął ustalonej wysokości miesięcznej. Pomimo jednak spadku ogólnego wywozu drzewa w pierwszych dwóch miesiącach r. b. o 10% w porównaniu z takim samym okresem r. ub., wartość wywozu podniosła się o 18 milj. zł. Zawdzięczać to należy głównie wyższe cen drzewa.

Przemysł chemiczny. W związku z kończącym się sezonem wiosennym, Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie wykonała resztę zamówień na azotniak. Sprzedaż mieszaniny saletry amonowej z fosforatami, którą wypuszczono na rynek pod nazwą saletry chorzowskiej „Nitrofos” idzie opornie, wskutek konkurencji nawozów niemieckich. Zbyt superfosfatu w fabrykach wielkopolskich rozwijał się normalnie. Lichy stan ozimin wywołuje pewną rezerwę u rolników w nabywaniu nawozów sztucznych na kredyt. Większe zapotrzebowania napływają jedynie z województw centralnych i wschodnich, dzięki czemu maleje dotychczasowa dysproporcja w używaniu nawozów sztucznych w poszczególnych dzielnicach. Wytwórnie wyrobów smołowych i papy dachowej otrzymują liczne zamówienia od rolników. Fabryki odczuwają silny brak gotówki, wskutek czego zaniedbują terminy płatności, wykupując weksle u rejenta a nawet dopuszczając do protestu. W większych fabrykach przemysłu mydlarskiego, pomimo konkurencji zagranicznej i wielkiej ilości drobnych wytwórni, produkcja w roku bieżącym zwiększa się w porównaniu z rokiem ubiegłym. Liczba zatrudnionych robotników wzrasta, ceny pozostają bez zmiany.

Przemysł ceramiczny. Wszystkie gałęzie, mające związek z ruchem budowlanym, posiadają dobrą konjunkturę. W przemyśle ceramicznym tendencja jest mocna, a chęć do podnoszenia cen na cegłę stale się wzmacnia, pomimo uruchomienia wielu nieczynnych dotychczas cegielni i dostatecznej podaży cegły. W fabrykach wielkopolskich zbyt powiększył się o 25% w stosunku do lutego, jednocześnie zaś ceny zwykływały o 15%, przy wzroście kosztów robocizny o 30%. Zwykłej fali cen przeciwstawia się akcja Banku Gospodarstwa Krajowego, który uzależnia udzielanie sześciomiesięcznych, dogodnych kredytów producentom od zobowiązania się do niepodwyższania cen ponad koszty własne z doliczeniem 20 — 30% zysku. Przemysł fajansowy na Kujawach otrzymywał do 15 marca liczne zamówienia od hurtowników na dostawy przedświąteczne. Obecnie jednak napływają doniesienia, że sprzedaż była słaba i przewiduje się trudności w terminowym wykupie weksli. Huty szklane, dzięki ożywionym zamówieniom, mają zapewnioną produkcję na pół roku; hurtownicy nie posiadają zapasów, ceny pozostają bez zmiany.

Na podstawie spostrzeżeń poszczególnych Oddziałów rozwój ruchu budowlanego nie realizuje dość powszechnych nadziei. Tegoroczna akcja budowlana spoczywa głównie na barkach instytucji państwowych, komunalnych, a następnie spółdzielczych. Czy jest ona wystarczająca wobec braku inicjatywy prywatnej — odpowiedzią mogą być uwagi Dyrektora Oddziału Głównego:

„Dotychczasowy wysiłek w kierunku budowy tanich i trwałych domów jest niczem w porównaniu do potrzeb. Podług danych statystycznych budowa nowych domów nie idzie równolegle do przyrostu mieszkańców, a więc zamiast łagodzić głód mieszkaniowy, powiększamy go. Zwiększająca się liczba

bezdolnych i tych, którzy mieszkają po 15 osób i więcej w jednej izbie, jeśli nie zagraża jeszcze dziś bytowi Państwa, to staje się materiałem łatwo palnym, który może poważnie zakłócić spokój wewnętrzny”.

Ruch budowlany w Gdyni znajduje się w pełni. Na wykończeniu jest budowa łuszczarni ryżu, która zamówiła już większe transporty ryżu do obróbki. Polskie towarzystwo kąpieli morskich rozpoczęło budowę wielkiego hotelu zimowego. Magistrat miasta Gdyni wydał w marcu 12 pozwoleń na budowę. Rozbudowa portu postępuje planowo naprzód. Praca odbywa się przy tworzeniu nadbrzeży przy łuszczarni ryżu, do której będą zawijały okręty pod same składy. Obecnie w Gdyni może ładować się równocześnie 12 statków, a miesięczna zdolność przeładunkowa doprowadzona jest do 130 tys. tonn.

Handel. Sezon wiosenny w handlu, skutkiem niesprzyjającej pogody, jeszcze się nie rozpoczął, a dotychczasowe wyniki sprzedaży towarów wiosennych są nikłe. W handlu manufakturą i drobną galanterią istniało wprawdzie większe ożywienie, zamałe jednak jak na okres przedświąteczny. Bławatnicy znajdują się wskutek tego w trudnościach płatniczych i regulują należności dostawcom weksłami długoterminowymi.

Większe ożywienie panuje w handlu wyrobami metalowymi, żelaznami i wyrobami szklanymi w przewidywaniu podrożenia niektórych gatunków. W handlu artykułami spożywczymi i winno-kolonialniami ruch w okresie przedświątecznym wzmógł się. Ogólny jednak brak gotówki nie ominął i tej dziedziny. Zwyczaj sprzedawania towarów, szczególnie w okręgach robotniczych „na książeczki” staje się przyczyną nieregularnego wyrównywania należności hurtownikom. Na ciężkie warunki kredytowe narzekają hurtownicy papieru. Dobra konjunktura skłania fabrykantów do wymagania zapłaty w 20% a nawet 50% gotówką, reszty zaś weksłami do 3 miesięcy, w sporadycznych tylko wypadkach do 4—5 miesięcy. Tymczasem, wskutek konkurencji panującej w handlu hurtowym, detaliści regulują należność weksłami do 5—6 miesięcy.

Zastosowana w połowie marca waloryzacja cel była przyczyną zwiększonych zakupów towarów zagranicznych. W braku dostatecznych środków pieniężnych importowali kupcy przeważnie za pożyczone pieniądze. Jeżeli zatem nie będą mogli obecnie spieniężyć poczynionych zapasów a banki wypowiedzą im kredyty krótkoterminowe, to może nastąpić bankructwo wielu firm, niezbyt finansowo silnych.

Handel zagraniczny ważniejszymi produktami przez Gdańsk przedstawiał się w marcu następująco:

P r z y w ó z				W y w ó z			
		w lutym				w lutym	
Ruda żelazna . .	42.000 ton	12.440 ton		Węgiel . .	363.000 ton	350.000 ton	
Nawozy sztuczne	48.700 „	36.870 „		Drzewo . .	4.170 wagon.	3.400 wagonów	
Złom żel.	42.000 „	26.330 „		Zboże . .	652 „	538 „	
Inne	29.000 „	19.490 „		Cukier . .	83 „	446 „	
				Inne . . .	4.640 „	3.752 „	

Poważne zwiększenie się przywozu artykułów pożądaných, jak: ruda żelazna, surowce, złom żelazny świadczy o dalszem wzmaganiu się produkcji krajowej. Jednocześnie w wywozie nastąpił nieznaczny wzrost wymienionych artykułów, oprócz cukru, którego wywóz poważnie się zmniejszył.

Do Gdyni przybyło w marcu 62 statki bez ładunku i 11 z ładunkiem o pojemności brutto 307.624 m³, wyjechało zaś 10 bez ładunku, a 64 z ładunkiem o pojemności brutto 308.651 m³.

Przywieziono		Wywieziono	
Tomasyny	3.300 ton	Węgla	118.208 ton (w lutym mniej o 11.435 ton)
Saletry	326 „	Drobnicy	25 „
Ryżu	513 „	Pasażerów	1.339 osób
Drobnicy	69 osób		

Bezrobocie. W marcu nastąpił spadek bezrobocia o około 10.000 osób, przyczem największy spadek notowano w Warszawie, Łodzi i Sosnowcu. Stan bezrobotnych w poszczególnych tygodniach marca ulegał następującym zmianom:

3 marca —	177.388	24 marca —	174.176
10 „ —	176.584	31 „ —	167.676
17 „ —	175.343		